

PRONALAZENJE I UKOP POSMRTNIH OSTATAKA FRA MAKSIMILIJANA JURČIĆA

Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« pronašla je u Vrgorcu posmrtnu ostatku fra Maksimilijana Jurčića. Pročitajte o svemu tome u kolažu tekstova.

ZAPIS S ISKOPAVANJA POSMRTNIH OSTATAKA U MASOVNIM GROBNICAMA U VRGORCU, 11. – 17. LISTOPADA 2008.

11. listopada 2008.

Osvanuo je lijep i sunčan dan što je malo neobično za ovo doba godine. Na Humcu su se u 7.30 okupili fra Miljenko Stojić, vicepostulator, fra Ante Marić, koji će u ime Vicepostulature voditi postupak iskapanja, fra Vinko Mikulić, pomagač, Tihomir Glavaš, arheolog te grobari Ivo Milićević i Ivica Milišić. U dva smo vozila krenuli prema Vrgorcu, nadomak zaselka Kotezi. Prema pričanjima mještana, tu je ubijen i pokopan fra Maksimilijan Jurčić, a u neposrednoj blizini i nekoliko Ljubušaka. Cilj nam je otkriti istinu i potvrditi priče.

Nešto iza 8 sati pred župnom kućom u Vrgorcu dočekali su nas župnik fra Petar Vrljičak i gosp. Boro Erceg koji će nam pokazati stratište o kojemu je kao dijete slušao od svoje još živuće majke. Zapamtio je kako je napominjala da su tu pokopani neki fratri i da se uvijek pomoli kad tuda prođe.

Samo mjesto partizanskog zločina smješteno je lijevo i desno od

poljskog puta kojim su Vrgorčani silazili u nekad obrađivano polje. Sada je sve, kao i sam put, zaraslo u šikaru. Grobari su radili vrlo marljivo. Najprije je otkopavano mjesto s lijeve strane puta, gledajući od Vrgorca prema polju i novoj trasi autoceste Zagreb – Dubrovnik. Teren je bio vrlo težak. Osim što je sve zaraslo u šikaru, sve je puno kamena. Naime, to su dalmatinski škripi u koje mještani često nabacaju raznorazno smeće. Nakon mukotrpnog otkapanja nije nađena nikakva naznaka bilo kakva kostura. Našli smo jedino jednu čahuru od metka. Ponijeli smo je sa sobom da bismo ju očistili i utvrdili njezinu možebitnu pripadnost vremenu u kojem je ubijen fra Maksimilijan. Ako je istina da je njegovo tijelo krišom noću premješteno u mjesno groblje, onda bi ova čahura mogla biti nijemi svjedok njegovih posljednjih trenutaka. Oko 11 sati pridružila nam se i prof. dr. Marija Definis-Gojanović, voditeljica Odjela za patologiju KBC-a Split.

U podne smo već bili na lokaciji

preko puta. Nalazi se iznad jedne mlade masline koja je nikla iz starih korijena. Kopanje je išlo puno brže. Okolo su stijene, ali je samo mjesto smješteno između živih stijena i puno zemlje. Najprije je raščišćen zarasli teren, a posebno lovor koji se razgranao. Ubrzo se došlo do kamenja unutar zemlje. Kako je postavljeno, zaključivali smo da je najvjerojatnije njime netko pokrivaio tjelesa umorenih. Ubrzo se ta pretpostavka pokazala ispravnom. Otkapajući žile lovora, grobari su naišli na lubanju. Odsad se radilo s puno više pozornosti. Nastojalo se utvrditi u kojem je smjeru tijelo položeno i ima li još tjelesa. Dan se bližio kraju. Pronađene su i druge kosti koje pripadaju prvom tijelu, ali i druga lubanja koja stoji na vrhu kostiju koje su se nekako čudno ispreplele. Vjerojatno se radi o još nekom tijelu, odnosno da su ih oni koji su ih pokapali jednostavno uguurali u taj mali prostor. Radovi su prestali oko 18.30. Mjesto otkopavanja je prekriveno najlonom i zaštićeno.



Prilikom iskapanja

14. listopada 2008.

Nastavili smo s iskopavanjem. Razmišljajući, došli smo do zaključka da bi bilo dobro još malo provjeriti prvu lokaciju na kojoj smo kopali. Zbog toga smo u pomoć pozvali Ivana Sablju, grobara u Gorici. Na Humcu se u 7.30, uz Ivana Sablju, skupila uobičajena družina: fra Ante Marić, fra Vinko Mikulić, Ivo Miličević i fra Miljenko Stojić. U hotelu Prvan u Vrgorcu u 8 sati trebala nas je čekati prof. dr. Marija Definis-Gojanović. Uz kavu odredili smo što i kako danas raditi. Kasnije, oko 9.30, na samoj lokaciji pridružio nam se i arheolog Tihomir Glavaš.

Došavši na lokacije iskapanja, ustanovili smo da je sve onako kako smo i ostavili. Najprije smo svi zajedno radili na iskapanju druge lokacije gdje smo pronašli ostatke triju tijela. Nakon što je posao uznapredovao, Ivan Sablje je zajedno s fra Vinkom Mikulićem otišao na prvu lokaciju potražiti moguće ostatke tjelesa. Kopao je neznatno dalje od prvog iskopa, iza jedne kamene ploče. Oko 11 sati javlja da je pronašao jednu lubanju. Pronalaženje drugih dijelova tijela išlo je teže zbog konfiguracije terena. Isto se nastavilo i nakon pronalaska druge lubanje. Tjelesa su jednostavno nabacana jedno na drugo pa nije bilo isključeno da je tu pokopano

i treće tijelo. O tome ćemo više znati nakon iskapanja sljedećih dana.

Na drugoj lokaciji, gdje je već ustanovljeno da su tri tijela, uslijedilo je iznenađenje. Kod tijela koje smo označili brojkom 1 pronašli smo ostatke redovničke krunice. Bila je obavijena nekom tkaninom koja je, gledajući golim okom, iako je u potpuno lošem stanju, podsjećala na habit. Krunica je bila skupljena. Najvjerojatnije da ju je njezin vlasnik stavio u džep da ne mlati okolo dok su silazili prema mjestu pogubljenja i dok su ih zlostavljali. Uz to smo kod njega, ili kod sljedećeg tijela, pronašli ostatke blage potkovice. Najvjerojatnije

da je to potkovića koja se stavljala na vrh redovničkih sandala. Prema svemu izloženom, zaključili smo da bi se moglo raditi o fra Maksimilijanu Jurčiću. Bilo je već podne kad smo to pronašli. Rad je nastavljen s najvećom mogućom ozbiljnošću i pozornošću.

Oko 13.30 pridružio nam se i mjesni župnik fra Petar Vrljičak. Predavao je vjeronauk u školi pa nije mogao prije doći. Inače nas je kroz čitavo vrijeme, počevši još od prvih dolazaka prošle zime, izuzetno ljubazno, ljudski i kršćanski dočekivao i brinuo se o nama i o našem poslu. Spremno je priskakao u pomoć u kontaktima s mogućim svjedocima i mjesnim vlastima. Naši će mu pobijeni zacijelo biti zahvalni.

Nakon što smo se na drugoj lokaciji oslobodili naslaga zemlje, pronađena je tijela trebalo fotografirati. Tek se sada moglo početi s njihovim pojedinačnim vađenjem. Patologinja iz Splita prof. dr. Marija Definis-Gojanović uzela je uzorke za DNK analizu.

Oko 15 sati današnji smo posao priveli kraju. Prvu lokaciju pokrili smo najlonom i granjem do nastavka otkopavanja.

Na ručku u restoranu Tin pridružio nam se i Boro Erceg. Ručkom nas svih ovih dana iskapanja časti predsjednik gradskog poglavarstva i saborski zastupnik Boris Matković. Hvala mu na tome. Kućama smo se vratili umorni, ali zadovoljni.

16. listopada 2008.

Fra Ante Marić i fra Miljenko Stojić našli su se u 9 sati u Vrgorcu

da bi napravili određene predradnje za nastavak iskapanja. Istražni sudac Stanko Grbavac i patologinja prof. dr. Marija Definis-Gojanović pojavili su se oko 10.30. Nakon kraćeg zadržavanja, otišli smo na lice mjesta, lokalitet zvan Belića gumno. Policija je stražarila pokraj njega. Budući da je na desnoj strani lokaliteta, gledajući od Vrgorca prema polju, iskapanje dovršeno, prešli smo na lijevu stranu gdje su pronađena dva, ili tri, kostura na drugom mjestu iskopavanja. Zahvaljujući pozornom radu, otkrili smo i treću lubanju. U vrlo malo prostora ubojice su ugurale tri tijela bacivši ih nepravilno jedno preko drugoga. Bit će prilično teško otkriti koje kosti pripadaju kojem tijelu, ali će se sve učiniti da dvojbi bude što manje. Oko 12 sati iz Makarske je stigao kriminalistički tehničar Mario Bokšić. U otkopavanju je čak pomagao i načelnik policije Ivan Kalajžić, kao i dvojica policajaca. Oko 14 sati stigao je i župnik fra Petar Vrljičak. Budući da zbog složenosti posla nije moguće sve dovršiti, odlučeno je da se s iskopavanjem prekine u 15 sati. Mjesto je prekriveno najlonom koji je pritisnut granjem i kamenjem. Policija će također pažljivo motriti. Svi smo zajedno otišli na ručak, a nastavak bi iskapanja trebao biti sutra.

17. listopada 2008.

Za danas je predviđen posljednji dan rada na iskapanju posmrtnih ostataka ubijenih u Vrgorcu. Fra Ante Marić, grobar Ivo Miličević i fra Miljenko Stojić u 11

su sati krenuli s Humca prema Vrgorcu. Dan je dobro mirisao na kišu. Tijekom puta čak je malo i porosilo. Molili smo Boga da vrijeme bude lijepo.

Sastali smo se s Ivanom Kalajžićem, načelnikom policijske postaje. Čekali smo patologinju iz Splita prof. dr. Mariju Definis-Gojanović.

Jučerašnji rad na lokalitetu nastavili smo u 13 sati. Na licu mjesta već je bio župnik fra Petar Vrljičak, kao i dvojica mjesnih grobara. Predano se radilo. Ponovno nam se pridružio kriminalistički tehničar Boris Bokšić. Nije bilo lako odvojiti kosti pojedinog tijela, ali mislim da je to uspješno obavljeno. Ubijeni su imali zavezane ruke, najvjerojatnije na leđima, za razliku od onih koje smo prve našli na drugom lokalitetu. Uz dosta puca našli smo i čahuru, kao i dva zrna streljiva. Jedna od lubanja je prostrijeljena.

Novinari *Večernjeg lista*, iz Vrgorca i iz Mostara, došli su napraviti vijest. Već se pojavila jedna kraća na portalu net.hr. Vjerojatno je procurila iz policijskih izvora. Ubrzo su stigli i novinari HRT-a iz Mostara. Uvjereni smo da će napraviti korektno izvješće.

Posao je dovršen u 15.30. Posmrtnu ostatku ubijenih pokupili smo u vreće, označili brojkama i pripremili za prijevoz na patologiju KBC-a Split gdje će biti podvrgnuti DNK analizi. Nadamo se da će se obistiniti naše slutnje i da će među njima biti barem jedan fratar. Kišica nas je samo malo omela, ali već pri kraju našeg posla.

fra Miljenko Stojić

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

Riječ urednika fra Miljenko Stojić



Dragi čitatelji!

Dok polako nastupa vrijeme novog hrvatskog predsjednika, pred nama je novi broj, sada već prepoznatljivog, glasila Vicepostulature *Stopama pobijenih*. Raduje nas sve jači odjek među čitateljstvom. Očito je da hrvatski nepobjedivi duh živo kuca ispod prividne šutnje.

Od događaja koje bismo kroz proteklo vrijeme mogli izdvojiti svakako na prvo mjesto treba staviti pronalazak i pokop posmrtnih ostataka fra Maksimilijana Jurčića, kao i pet njegovih supatnika. Svjetlo je ponovno pobijedilo tamu. Njihov ubojica, koji je izgleda za »dobro« obavljen posao dobio čin oficira JNA, mislio je da će ih zbrisati s lica zemlje. Međutim, bilo je to nemoguće. Sve da i nismo pronašli fra Maksimilijanove posmrtnne ostatke, on bi ostao u dubokom sjećanju hercegovačkih franjevac, kao i druga petorica u sjećanju svoje obitelji. Nevina žrtva jednostavno uvijek pobjeđuje. Očekujemo još otkopavanje sljedeće masovne grobnice u Vrgorcu s 40-ak pobijenih koji su krajem siječnja 1945. dovedeni iz Ljubuške tamnice. Nadamo se da će se i to uskoro dogoditi.

Hvala Bogu i u hrvatskom narodu u BiH pokreće se službeno traganje

za posmrtnim ostacima pobijenih u II. svjetskom ratu. Budući da nemamo svog političkog okvira, onda se na tome počelo raditi na razini općina s hrvatskom većinom. Općina Široki Brijeg, na čelu s načelnikom Mirom Kraljevićem, 4. kolovoza 2009. imenovala je Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta II. svjetskog rata i poraća na širokobriješkom području. Povjerenstvo je odmah započelo s radom i trenutno skuplja nepohodne podatke spremajući se s njima izići u javnost. Još su neke općine krenule u tom smjeru. Zaista se uvijek nešto može učiniti ako svojim pogledima dopustimo da budu široki.

Podrazumijeva se da Vicepostulatura i dalje traži živuće svjedoke i dokumente glede pobijenih hercegovačkih franjevac. Istina, već je to pri kraju, ali su ugodna iznenađenja uvijek moguća. Molimo, dakle, i dalje sve one koji nam mogu pomoći u tom smjeru da to što prije i učine. U ime pobijenih najljepše im zahvaljujemo.

Ne dajmo se ušutkati. Tražimo i širu istinu jer će nas samo ona osloboditi!

Mir i dobro!

STOPAMA POBIJENIH

Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subračić«, III., 1 (4),
Humac, 2010

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, p. p. 1,
20352 Vid, RH

Veza:
tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:
BiH 6 KM, RH 24 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih
priloga (s naznakom za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar,
poslovnica Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

IZ SADRŽAJA

Riječ čitatelja	4	Razgovor	29
Iz ljetopisa	5	Pobijeni	35
Podsjetnik	10	Odjek u umjetnosti	54
Povijesne okolnosti	11	Izdavaštvo	55
Svjedočenje	28	Darovatelji	55